УДК 338.43:63.3

Погнерибко В.С. *здобувач вищої освіти ступеня(доктор філософії) 2-го року навчання*
Науковий керівник: Шинкарук Л.В. *д.е.н.,професор, член-кореспондент НАН України*
Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

МАЛІ ТА СЕРЕДНІ АГРАРНІ ПІДПРИЄМСТВА: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Малі та середні аграрні підприємства відіграють важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки, розвитку сільських територій та стимулюванні економічного зростання в аграрному секторі. Вони забезпечують значну частину сільськогосподарської продукції, а також створюють робочі місця в регіонах. Незважаючи на свою значимість, малі та середні аграрні підприємства стикаються з низкою викликів, що знижують їх ефективність та конкурентоспроможність. Серед проблем, з якими стикаються аграрії, можна виокремити недостатній доступ до фінансових ресурсів, відсутність інноваційних технологій, низьку продуктивність праці та вплив негативних кліматичних факторів.

У лютому 2022 року російська федерація розпочала повномасштабне військове вторгнення в Україну, що зумовило тривалий конфлікт, ставши серйозним викликом для економік як України, так і всього світу вцілому. Всі ресурси країни були скеровані на забезпечення обороноздатності та на пошук шляхів мінімізації негативного впливу війни на життя громадян і функціонування бізнесу. Більшість малих і середніх підприємств в Україні зазнали значних втрат внаслідок повномасштабної війни, розв’язаної росією, що призвело до масового призупинення їх діяльності та зростання рівня

безробіття. У зв'язку з цим питання відновлення та подальшого розвитку МСП є критично важливим і вимагає комплексного підходу. Варто зазначити, що впродовж 2014-2022 років структура підприємницького сектору України залишалася стабільною: малі підприємства становили близько 95 % усіх суб'єктів господарювання, а частка середніх підприємств наближалася до 5 % [1].

Незважаючи на адаптацію аграрного сектору України до умов воєнного стану, у 2025 році галузь зіткнеться з низкою критичних викликів та обмежень. Серед основних проблем залишатимуться загострення дефіциту трудових ресурсів у сільському господарстві, втрата частини сільськогосподарських угідь, погіршення їх якісного стану, а також руйнування виробничої інфраструктури. Ці чинники суттєво впливатимуть на всі етапи агровиробництва – від вирощування до переробки й логістики. Додатковий тиск на аграрний сектор створюватимуть девальвація гривні, що підвищить вартість імпортних ресурсів, а також дефіцит робочої сили, що змусить підвищувати заробітну плату для утримання кваліфікованих працівників. Пріоритетами державної аграрної політики у 2025 році мають стати забезпечення стійкості сільськогосподарських виробників, покращення їх фінансового стану, а також підтримка спроможності адаптуватися до кліматичних змін і європейських стандартів аграрної політики. З огляду на вагому роль аграрного сектору у забезпеченні продовольчої безпеки країни та його суттєвий внесок в експорт, держава повинна зосередитися на системній підтримці галузі. Проаналізувавши дослідження вітчизняних науковців, можна означити основні проблеми, які стоять перед МСП:

- ✓ поглиблення проблеми дефіциту трудових ресурсів у сільськогосподарському виробництві;
- ✓ втрата частини земельних ресурсів та погіршення їхнього якісного стану;
- ✓ руйнування виробничого потенціалу;
- ✓ зростання витрат на ведення сільськогосподарської діяльності;
- ✓ енергетичні ризики;
- ✓ кліматичні ризики;
- ✓ екологічні ризики [2].

Малі та середні аграрні підприємства відіграють ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки, розвитку сільських територій та збереженні економічної стійкості аграрного сектору України. Попри численні виклики, зокрема військові дії, втрату ресурсів, нестачу робочої сили та коливання ринкових умов, МСП зберігають високий потенціал для розвитку за умови ефективного управління. Серед перспектив – впровадження інноваційних

технологій, адаптація до змін клімату, державна підтримка, доступ до фінансування та інтеграція в агропродовольчі ланцюги.

Список використаних джерел:

1. Проблеми розвитку малого та середнього бізнесу в Україні як основного джерела робочих місць. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/problemy-rozvytku-maloho-ta-serednoho-biznesu-v-ukrayini-yak.

2. Ключові виклики для аграрного сектору та основні завдання державної аграрної політики на 2025 рік. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/klyuchovi-vyklyky-dlya-ahrarnoho-sektoru-ta-osnovni-zavdannya.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет аграрного менеджменту
(кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту)
Гуманітарно-педагогічний факультет
(кафедри соціальної роботи та реабілітації)
Purdue University (USA)
Fater Academy of India (India)
Національний університет «Запорізька політехніка»
НТУ «Дніпровська політехніка»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
IX МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, АСПІРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ «РОЛЬ МОЛОДІ У РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ»

15-16 квітня 2025 р.
Київ, онлайн, Zoom

Роль молоді у розвитку АПК України [Електронний ресурс]**:** зб. матеріалів IX міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 квітня 2025 р.). Київ: НУБіП України, 2025. 362 с. PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОВЕДЕНА В РАМКАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРОЄКТУ МОДУЛЬ ЖАНА МОНЕ «ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ІНКЛЮЗІЇ В ЄС» ЗА ПІДТРИМКИ ЕРАЗМУС+, 101127466 – EPSEI – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету аграрного менеджменту (протокол № 11 від 19 травня 2025 року)

Збірник укладено за матеріалами IX міжнародної науково-практичної конференції «Роль молоді у розвитку АПК України». Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямами роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

The collection is based on the materials of the V International Scientific and Practical Conference "The Role of Youth in the Development of AIC of Ukraine", conducted by the Faculty of Agrarian Management and the Faculty of Humanities and Education of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. The content of the sections is synchronized with the main directions of the conference.

The publication is designed for scientists, teachers, graduate students, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук Л.В., д. екон. наук, проф., член-кореспондент НАН України (голова); Дєліні М.М., д. екон. наук, професор; Прушківська Е. В., д. екон. наук, професор; Сопівник І.В., д. пед. наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи та реабілітації; Супрун Д.М., д. пед. наук, професор; Осадченко І.І., д. пед. наук, професор; Власенко Т.О, к. екон. наук, доцент, звідувач кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту; Алексеєва К.А., к.наук з держ. упр., доцент; Гаврилюк В.П. к.екон. наук, доцент; Дергач А.В., к.наук з держ. упр., доцент; Лобунець Т.В., к. екон. наук, доцент; Чемодуров О.М., к. екон. наук, доцент; Юзба В.О. к. екон. наук, доцент; Прохорчук О.М., к. пед. наук, доцент; Тілікіна Н.В., к. екон.наук, доцент; Мовчун С.В., к.екон.наук; Власенко К.О., к.пед.наук; Голєва М.С.,PhD, асистент; Будегай В.А., асистент; Кендус Д.І., асистент.

Тези доповідей подано в авторській редакції.
Автори відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.
Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів

© НУБіП України,
2025 © Автори, 2025